پارسیان دژ
تاریخ، فرهنگ و میراث ایران

مجموعهٔ مقاله‌ها
نسخهٔ ماندگار

آثار باستانی و ارزش های تاریخی

نماد گاو در (اسطوره) ایران و دیگر تمدنها

نویسنده: شمشاد امیری خراسانی

انتشار: ۵ فروردین ۱۳۹۵ · ۴ دقیقه مطالعه

چکیدهٔ مقاله

چرا اولین سوره ی قرآن کریم بقره است ؟؟؟ آیا این اولین بار در تاریخ ادیان است که این جانور مقدس می شود ؟ آیا قصص و روایات دینی ریشه در اساطیر تمدن های باستان دارند ؟ قربانی کردن جانوران به شکرانه ی نعمات و دوری از بلایا از کجا آمده ؟ پیکره گاو زانو زده به هزاره های پیش از میلاد در دوره عیلامی مربوط است و در موزه متروپولیتن نیویورک نگهداری می شود. آفرینش، پس از غلبه ی میترا بر گاو و ذبح حیوان مقدس برای رویش و زایش. تقدیس گاو در هند ریتون گاودوره: ۱۰۰۰ پیش از میلادابعاد: ۲۵/۷۰x۱۴/۴۰x۳۲/۱۰ سانتیمترم

پارسیان دژ / آثار باستانی و ارزش های تاریخی

چرا اولین سوره ی قرآن کریم بقره است ؟؟؟

آیا این اولین بار در تاریخ ادیان است که این جانور مقدس می شود ؟

آیا قصص و روایات دینی ریشه در اساطیر تمدن های باستان دارند ؟

قربانی کردن جانوران به شکرانه ی نعمات و دوری از بلایا از کجا آمده ؟

پیکره گاو زانو زده به هزاره های پیش از میلاد در دوره عیلامی مربوط است و در موزه متروپولیتن نیویورک نگهداری می شود.

آفرینش، پس از غلبه ی میترا بر گاو و ذبح حیوان مقدس برای رویش و زایش.

تقدیس گاو در هند

ریتون گاودوره: ۱۰۰۰ پیش از میلادابعاد: ۲۵/۷۰x۱۴/۴۰x۳۲/۱۰ سانتیمترمحل نگهداری: The Cleavland Museum of Art

عنصر گاو در ایران باستان

اقوام هند و ایرانی به سبب سبک زندگی دامپروری خود همواره نقش مهمی برای گاو قایل بودند،این اهمیت نقش گاو در فرهنگ هندی، بسیار افراطی و به شکل پرستش گاو بروز کرد.
اما در ایران گاو به عنوان نمادی از رویش، زندگی و طبیعت و باروری ایفای نقش کرد.

میترائیسم

گاو در آیین مهری
در آیین میتراییسم، کشتن گاو نماد رهایی از نفس و شهوت بود و گویی برای اتحاد با ایزد مهر انجام می گرفت.

زرتشت
پس از ظهور زرتشت کشتن و قربانی کردن گاو به عنوان رسوم مذهبی نهی شد و زرتشت کشتن گاو جز به ضرورت و

به عنوان خوراک را جایز نمی دانست.همچنین خوردن گوشت گاو و دیگر جانداران در برخی از روز های سال حرام شد(ترویج فرهنگ گیاه خواری و آسیب نرساندن به موجودات زنده).

تخت جمشید

در تخت جمشید ، گاو و شیر به عنوان نماد ماه و خورشید (تابستان و زمستان) نقش شده است و پیروزی شیر بر گاو نمادی از پایان زمستان و زایش دوباره طبیعت است.شاخ گاو نیز به دلیل شباهت با هلال ماه همواره نمادی از ماه بود و می دانیم که در اساطیر ایران زمین ماه همواره نشانی از زندگی و آغاز حیات بوده است.

کارل گوستاو یونگ روانشناس شهیر در کتاب "قهرمان" قربانی کردن گاو در آیین مهر ایرانی را مورد روان کاوی قرار میدهد آن را نشانی از قربانی کردن جسم و شهوت و رسیدن به تعالی روحی می داند.

گاو در تمدن مصر

در تمدن مصر خدایان متعددی با گاو نر تجسم می شد از جمله ایزد جنگ مونتو، ایزد شهر تب، منه ویس قاصد آتوم، همچنین مراسم سالانه دا ممفیس با حضور فرعون و گاو نر مقدس برگزار می شد.
در تندیس های نو آشوری گاو نر بالدار با سر آدمی، نقش حفاظت و نگهبانی را داراست.
گاو نر و یا گوساله از ابتدا به عنوان نمادی از خدایان مورد پرستش بوده و از آمون؛ ایزد خورشید مصر در ماون نیایشی با عنوان گاو ند مادرش یاد شده است .

آپیس گاو مقدس مصریان

گاو در هندوستان

در آیین هندو معتقدند برهما گاو و برهمن را در یک روز آفرید و به این جهت از خوردن گوشت آن خود داری می شود.

اما به زعم تقدسی که برای گاو قائل اند دهان آن را به جهت شهادت دروغ در حضور ایزدان و نفرین ویشنو بر او، نا پاک می دانند.

رفت و آمد گاو در معابد و محراب در مصر باستان و در هند کنونی و منع خوردن گوشت گاو از علائم به جا مانده از تقدس گاو در گذشته است که با آیین بودایی از هند به شرق دور گسترش یافت.

معروفترین آثار به جا مانده از تقدس گاو در تمدن بین النهرین

دروازه ایشتر

دروازه ایشتر

گاو (گوساله) در چفازنبیلمحل نگهداری : موزه ی ایران باستان در تهران

گاو در تمدن بین النهرینگاو با تزئینات و جزئیات ظریف در چنگ اور

گاو در تمدن بین النهرین

اکنون، پس از بررسی این اسطوره در تمدن های گوناگون به حضور آن در ادیان ابراهیمی اشاره خواهیم کرد .

سورهٔ بقره، (به معنای سورهٔ گاو ماده) دومین و بزرگ‌ترین سوره کتاب قرآن است و ۲۸۶ آیه دارد. بیشتر آیات این سوره در مدینه و پس از هجرت نازل شده‌است.

گاو سرخ (عبری: פרה אדומה پاراه آدوماه) که گوساله سرخ نیز نامیده می‌شود نام گاوی است که در کتاب مقدس ذکر شده است و اسرائیلیها به دستور خداوند آنرا قربانی کرده و از خاکستر آن برای پاکسازی افرادی که با یک جسد در تماس بودند استفاده می‌کردند.

گوسالهٔ سامری یا گوسالهٔ هارون گوساله‌ای از طلابوده‌است که سامری (به روایت قرآن) یا هارون (به روایت تورات)آنگاه که موسی به کوه طور رفته بود از زر ساخت و بنی اسرائیل را به پرستش آن دعوت کرد.

روز دهم ماه قمری ذی الحجه، مصادف با عید قربان از گرامیترین عیدهای مسلمانان است که به یاد ابراهیم و

فرزندش اسماعیل، توسط بسیاری از مسلمانان جشن گرفته می‌شود.

در این روز برای شکرانه ی نعمات و طلب آمرزش و دوری از بلایا گاو و گوسفند را قربانی می کنند !!!

مجموعه مطالعات اسطوره شناسی بهاره کریمی

ارجاع به این مقاله

شمشاد امیری خراسانی، «نماد گاو در (اسطوره) ایران و دیگر تمدنها»، پارسیان دژ، ۱۳۹۵.

خواندن مقاله و پیوست‌های آن در وب‌سایت پارسیان دژ

نشانی ثابت این نسخه:

https://www.parsiandej.ir/articles/1809/pdf/نماد-گاو-اسطوره-ایران-تمدنها.pdf

آخرین ویرایش مقاله: ۱۲ مرداد ۱۴۰۵